

snahou po zpopulárnění knihy. Neobstojí-li nějaká kniha s hlediska přísné vědy, nelze beze všeho o ní vysloviti úsudek, že je pitomostí, hloupostí a podobně.

Nalézací soud pochybil však po právní stránce i výrokem, že kritikou knihy nebyla zasažena osoba a čest jejího autora. Vztah mezi nějakým dílem a jeho původcem je tak těsný, že úsudek o díle je zpravidla zároveň i úsudkem o původci. Nemůže býti pochybnosti o tom, že, je-li kniha označena prostě za pitomost nebo hloupost a je-li, jako v souzeném případě, autor knihy té pojmenován plným jménem, každý průměrný čtenář takto vyslovené vlastnosti o knize vztahuje i na jejího autora a že úsudkem takovým se původci díla přisuzují vlastnosti, pro něž by napadený mohl býti vydán v opovržení nebo snižen v obecném mínění. Že tomu tak je, plyne i z posudku znalců, kteří, posuzující knihu, dávali slovu »stupidnost«, ke kritice knihy v zažalovaném článku použitého, význam, že je to ztrnulost v nějaké myšlence, vytrvalé a zaslepené setrvávání na vyvrácených nepravdách, ba i nedostatečná znalost určité látky, nebo zaslepenost, což vesměs značí vlastnosti lidí, tedy vlastnosti autora, ztělesněné v knize jím sepsané.

Ježto podle toho, co uvedeno, nalézací soud posuzoval věc po stránce právní s nesprávných právních hledisek, bylo zmateční stížnosti vyhověti a rozsudek zrušiti. Poněvadž pak nalézací soud se vzhledem k svému stanovisku na věc nezabýval otázkou, zda kniha soukromého žalobce — nehledě k přísným hlediskům vědeckým — je tak nedostatečná a vadná, že by použitý výraz o ní byl ospravedlněn, a nemá v tomto směru žádných skutkových zjištění, neměl nejvyšší soud podkladu rozhodnouti ve věci samé. Bylo proto věc vrátiti soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Čís. 6077.

Zdrojem úsudku soudu o tom, zda souzený článek napadá s hlediska průměrného čtenáře čest osoby vystupující jako soukromý žalobce, nemusí býti jen znění tohoto článku, nýbrž mohou jím býti po případě i jiné zjevy a události běžného života, na něž je v článku naráženo.

Průměrný čtenář čerpá znalost denních událostí z více pramenů (časopisů).

(Rozh. ze dne 20. prosince 1937, Zm I 669/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem podle § 4 zákona č. 124/1924 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky ministra spravedlnosti č. 145/1933 Sb. z. a n.

Z d ů v o d ů:

Zmateční stížnost se dovolává číselně důvodů zmatečnosti § 281, č. 5, 9 a), b, c) tr. ř. Nelze jí přiznati oprávnění v žádném směru.

Postrádá podkladu výtky, že se nalézací soud prý nevypořádal s námitkou obhajoby, že zažalovaný článek se vztahuje na široký, neohraničitelný a nevymezitelný okruh vydavatelů různých tiskových korespondencí, a listů, které vycházejí jen občas, a že tu není dán věcný vztah k osobě soukromého žalobce. Nalézací soud k této právní námitce obhajoby přihlížel a řeše otázku oprávnění soukromého žalobce k žalobě, zaujal k ní stanovisko.

Postupuje podle zásady vyslovené v § 8, odst. 3 zák. č. 108/1933 Sb. z. a n., rozpoznal nalézací soud při zjišťování obsahu a cíle zažalovaného článku správně, že zažalovaný článek v odstavci prvním a ve třech prvních větách odstavce druhého vytýká povšechně vydavatelům a redaktorům různých zpravodajských korespondencí a zvláštních senačních vydání jen občas vydávaných listů různé hanlivé vlastnosti a skutky povahy trestné, že však v dalších větách druhého odstavce, jehož znění nepřipouští ani jiného výkladu, vytýká takové vlastnosti a skutky vydavatelstvu jednoho takového listu, jež od jedné pražské pojišťovny chtělo nejprve »subvenci« a jež, když jí nedostalo, ve zvláštním vydání uveřejnilo o oné pojišťovně senační zprávu v předpokladu, že ona pojišťovna koupí celý náklad a dobře jej zaplatí, že však vydání to bylo státním zastupitelstvím zastaveno a odvezeno na policii. Mluví-li se v této části článku o jednom pražském listě, jež stihl pro uveřejnění senační zprávy o jedné pražské pojišťovně zmíněný osud, jsou tím uvedeny znaky, jimiž je individualisován jen jeden list, pokud se týče vydavatel, a proto nalézací soud právem vyslovil, že průměrný čtenář musel urážlivou zprávu v zažalovaném článku vztahovati na osobu určitou, to je na vydavatele onoho listu.

Že jde o soukromého žalobce, vyvodil rozsudek ze zjištění, že dne 20. ledna 1936, tedy krátce před vyjitím čísla »N. I.«, v němž byl zažalovaný článek uveřejněn (22. ledna 1936), bylo státním zastupitelstvím v Praze zabaveno číslo 3. »P. O.«, vydané jako zvláštní vydání, pro obsah článku nadepsaného »Senační odhalení. Pojišťovně N. chybí 349 milionů 800 Kč prémiových rezerv«, a dále z předpokladu, že i tento článek četl průměrný čtenář sledující pražský tisk a že se mu při čtení zažalovaného článku muselo ihned vybaviti v myslí ono číslo »P. O.«.

Zmateční stížnost především namítá, že nalézací soud pochybil, když zjišťoval znaky, podle nichž totožnost soukromého žalobce mohla býti širšími kruhy čtenářstva určena, nikoli výlučně na základě obsahu pozastavené zprávy, nýbrž z obsahu zcela jiného článku uveřejněného v »P. O.«.

Takto formulovaná námitka není důvodná, neboť nalézací soud nevycházel jen z obsahu článku v »P. O.«, nýbrž vycházel i ze zjištění o jeho zabavení a zejména i z obsahu zažalovaného článku. Námitkou

nahoře uvedenou chce stížnost zřejmě zdůrazniti, že při zjišťování, zda článek útočí na čest osoby, jež vystupuje jako žalobce, nesmí býti přihlíženo k ničemu jinému nežli k obsahu článku samého. Stížnost přehlíží, že i tuto stránku věci nutno posuzovati s hlediska průměrného čtenáře, tedy takového, jenž není izolován od událostí běžného života, nýbrž vnímá je, uvědomuje si je a sebou prožívá, zjištěné zjevy a události, a to obzvláště takové, které mají mezi sebou nějaký vztah, srovnává a z toho si činí úsudky. Takový průměrný čtenář, čte-li urážlivou zprávu s pouhými náznaky na osoby, proti níž zprávu míří, srovnává zprávu s tím, co mu je s jiné strany známo o příběhu, o němž je v takové zprávě zmínka, a určí a vymezí si podle okolností případu tu osobu, na jejíž čest je v článku útočeno. Posuzuje věc s tohoto stanoviska, vychází nalézací soud z předpokladu, že průměrný čtenář, sledující pražský tisk, četl nejen zažalovaný článek, nýbrž i číslo »P. O.«. Je pravda, že rozsudek tento předpoklad neodůvodnil, zřejmě však jen proto, že měl — a to právem — na mysli všeobecně známou skutečnost, že i průměrný čtenář čerpá znalost o denních událostech z více pramenů (časopisů) a že mu neušla obzvláště tak senační zpráva, jaká byla uveřejněna ve zvláštním vydání »P. O.«, rozšířeném podle zjištění rozsudku mezi obecnstvo ve 4.700 výtiscích. Je proto bezdůvodná námitka stížnosti, že nalézací soud vycházel z nesprávného pojmu průměrného čtenáře, příkládaje mu znalosti, jaké prý může míti jen čtenář nadprůměrný.

Okolnost, že zmíněných 4.700 výtisků se dostalo mezi obecnstvo nezabavených, nevylučuje, aby průměrný čtenář vztahoval zažalovaný článek na »P. O.«, kdyžtž v článku byla uvedena vedle zabavení řada dalších znaků poukazujících na spojitost obvinění zažalovaného článku s tímto časopisem (že šlo o zvláštní vydání, se senačním odhalením o jedné z pražských pojišťoven) a když i průměrný čtenář mohl se snadno dovědět o dodatečném zabavení »P. O.«, jehož náklad byl většinou rozprodán ještě před zabavením.

Praví-li se v článku, že list byl státním zastupitelstvím »zastaven« pro uveřejnění senační zprávy o jedné z pražských pojišťoven a že jeho náklad převzala policie, nemohl být výraz »zastaven« vykládán průměrným čtenářem jinak, nežli že šlo o zabavení listu a nikoli o zastavení v technickém slova smyslu, jež nařizují buď soudy (na př. § 9 zákona č. 124/1924 ve znění vyhlášky č. 145/1933 Sb. z. a n.) nebo úřady politické (§ 34, č. 1, odst. 3 zákona na ochranu republiky) a jehož důvod a účinky jsou docela jiné nežli znemožniti rozšíření určité zprávy tiskem, čemuž je čeleno právě zabavením, jak tomu bylo podle obsahu zažalovaného článku i v souzeném případě v příčině senační zprávy o jedné z pražských pojišťoven.

Neobstojí ani další námitka stížnosti, že, je-li v článku řeč o vydavatelích a listech, že si čtenář článku nemohl představit osobu soukromého žalobce a že tudíž soukromý žalobce není oprávněn žalovati svým jménem, nýbrž že by mohl vystupovati jen v zastoupení listu jako jeho

vydavatel nebo odpovědný redaktor. Námitkou touto míří stížnost zřejmě na předpis § 5, odst. 1, č. 4 a § 16, odst. 3 zákona o ochraně cti. V žalovaném článku se útočí však výslovně na vydavatele listu a je proto soukromý žalobce, o němž rozsudek zjišťuje, že je vydavatelem a redaktorem »P. O.«, jako osoba přímo na cti dotčená k žalobě oprávněn (srov. i rozh. č. 5374 Sb. n. s.).

Čís. 6078.

Předpis § 18, odst. 1 zákona o ochraně cti o nutnosti výhrady práva stíhati »pro jiný takový trestný čin« nerozlišuje, zda jde o přestupek či o přečin podle uvedeného zákona.

Ježto se výhrada musí státi výslovně, jde eventuální její neurčitost nebo nejasnost na vrub strany ji činící.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1937, Zm I 856/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmatečnou stížnost soukromého žalobce do rozsudku krajského soudu, jímž byl obžalovaný podle § 259, č. 2 tr. ř. zproštěn obžaloby pro přečin podle §§ 1—4 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n.

Z d ů v o d ů:

Zmatečnou stížnost soukromého žalobce doličuje zmatek podle č. 9 a) § 281 tr. ř., vytýkajíc napadenému rozsudku nesprávné hodnocení prohlášení soukromého žalobce, učiněné při hlavním přelíčení před okresním soudem v M. dne 27. února 1936 v trestní věci proti obžalovanému pro přestupky podle §§ 1, 2 zákona o ochraně cti, č. j. T 166/36-4, o výhradě práva k stíhání, a právní omyl při řešení otázky, zda skutek obžalovaného nemůže býti stíhán pro nedostatek výhrady práva k dalšímu stíhání podle § 18, odst. 1 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n.

Stížnosti nelze přisvědčiti.

Obsah, smysl a význam prohlášení soukromého žalobce ze dne 27. února 1936 o výhradě práva ke stíhání vykládá kmetský soud správně, přihlížeje nejen k doslovnému znění výhrady samé, ale i k prohlášení soukromého žalobce, učiněnému v témže protokole, o tom, co je předmětem jednání a jakou činnost obžalovaného v onom trestním řízení stíhá. Ze srovnání obou těchto prohlášení plyne jasně, že soukromý žalobce neměl, — a podle pravidel logického myšlení rozumně ani nemohl míti na mysli výhradu stíhání pro tiskový delikt ve věci Tl 22/35.

Na začátku protokolu ze dne 27. února 1936, č. j. T 166/36-4, prohlásil k dotazu okresního soudu, že stíhá obžalovaného — rozuměj pro přestupek před okresním soudem! — 1. pro výrok »klukovina a uličnictví« pronesený dne 14. května 1935 za okolností, uvedených v trestní